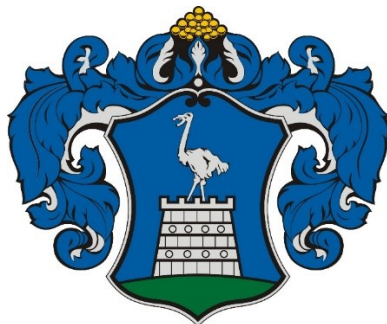

Vas vármegye

Társadalmi és Gazdasági Programja

a 2024 és 2029 közötti időszakra

Közösen építjük Vas vármegyét!

Vezetői összefoglaló

A Vas Vármegyei Közgyűlés 2024 októberi megalakulásával a korábbi célok mentén tevékenykedni kívánó vármegyei önkormányzati működés alapjai valósultak meg. A közgyűlés alakuló ülésen másodszorra is újráválasztásra került Majthényi Lászlót elnök, dr. Kondora Bálint és Marton Ferenc alelnök, valamint dr. Melega Miklós személyében társadalmi megbízatású alelnöke is lett a testületnek. A közgyűlés működésének biztos hátterét továbbra is a dr. Balázs Péter vármegyei jegyző által vezetett Vas Vármegyei Önkormányzati Hivatal (továbbiakban: Hivatal) adja. Az elmúlt 10 esztendőben a Hivatalban végbement szervezetfejlesztési és humánerő fejlesztési vívmányok jól kamatoztathatóak lesznek a következő ciklusban is.

Vas Vármegye Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) elsődleges feladata, hogy a 2021-2027-es fejlesztési ciklus keretében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszt sikeresen tudja megvalósítani, a már megkezdett, de még megvalósítás alatt lévő hazai és nemzetközi projektjeinek befejezését menedzselje. A második, ezzel párhuzamos feladat a 2028-2034-es fejlesztési ciklusra való felkészülés, majd a jogszabályi környezet ismeretében stratégia kidolgozása, döntés-előkészítés és végrehajtás. A feladatelosztás arányait folyamatosan felül kell vizsgálni a hazai és nemzetközi projektek menedzsmentjének vonatkozásában, fel kell készülni egy esetleges hangsúlyeltolódásra e téren.

A vármegyei önkormányzat továbbra is prioritásként tekint a helyi szereplők pályázatokon keresztüli segítésére, a vármegye gazdaságának, társadalmának egészséges és fenntartható megerősítésére, majd a stabilitás helyreálltat követő fejlesztésére, új, modern, naprakész szemléletmódok meghonosítására az épített és természeti értékek megőrzése, valamint a turisztika terén.

Történelmi léptékű válsághelyzetek és békebeli prosperitás idején is az Önkormányzatnak – az elmúlt 1000 évhez hasonlóan – sziklaszilárdan kell hirdetnie, hogy az itt élők érdekében tud és akar is tenni, és ehhez a rendelkezésére álló együttműködési lehetőségeket megragadja, új területeket fog feltérképezni, ahol a megyében élők és dolgozók javát előmozdíthatja.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 27. § (1) bekezdése értelmében a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint

koordinációs feladatokat lát el. Jelen társadalmi és gazdasági program az Mötv. 116. § (1) - (5) bekezdései alapján határozza meg az Önkormányzat fejlesztési tervét, a benne található tervek az ellátandó feladatainak biztosítását, azok színvonalának javítását szolgálják a 2024-29 közötti időszakra, a választási ciklushoz igazítottan.

I.

Területfejlesztés, területrendezés, környezetvédelem

A társadalmi-gazdasági program e fejezetében foglaltak a vonatkozó jogszabályokban¹ megfogalmazott, valamint a 2021-2027 közötti európai uniós pénzügyi ciklus keretében indult operatív programok – különösen a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz – végrehajtásához kapcsolódó feladatokból, illetve a Versenyképes Járások Program keretében formálódó, valamint önként vállalt feladatokból tevődnek össze. A Hivatal évről évre aktívabb szerepet vállal a Magyar Falu Program pályázatainak megvalósításában is.

A fejlesztési program-végrehajtást jelentő feladatok az új programperiódussal összefüggő esetleges intézményrendszeri változások eredményeként a ciklusprogram végrehajtása során még kiegészülhetnek. Az önként vállalt feladatok célkitűzésnek tekinthetők, megvalósulásuk az érintett szervezetek kezdeményező erején és egyetértésén, az ágazati és regionális források nagyságán egyaránt múlik.

Területfejlesztés

A 2021-2027 programozási időszakban – a korábbi ciklushoz hasonlóan – Vas Vármegye Önkormányzata és annak Hivatala a 256/2021. (V.18.) Korm. rendelet értelmében a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) keretében területi szereplő feladatokat lát el, mely magában foglalja a területi programdokumentumok kidolgozását és módosítását (területfejlesztési koncepció és program, integrált területi program), az integrált területi program végrehajtásának koordinációját, valamint véleményezési és döntés-előkészítési feladatokat.

A 2014-2020-as programozási ciklussal ellentétben a területi szereplők köre a fővárosi önkormányzatra és a vármegyei önkormányzatokra korlátozódott, így a vármegyei integrált területi program keretében valósulhatnak meg Szombathely Megyei Jogú Város TOP Plusz forrásokból finanszírozott fejlesztései is az ún. fenntartható városfejlesztési eszköz alkalmazásával.

A vármegyei önkormányzatok a források hatékony, az igényekhez és területfejlesztési szükségletekhez igazodó felhasználása érdekében az új támogatási ciklus indulásához kapcsolódóan megújították a területfejlesztési stratégiai dokumentumaikat.

¹ 2023. évi CII. törvény a területfejlesztésről

A tervezési folyamat keretében elsőként a 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és aktualizálása történt meg, amely dokumentumot a Vas Megyei Közgyűlés elnöke 26/2021. (V. 28) sz. határozatával hagyta jóvá. Következő lépésként a megyei területfejlesztési program kidolgozása következett, amelynek célja a területfejlesztési koncepcióban meghatározott célkitűzések és a megye területén megvalósítani szándékozott fejlesztések, programcsomagok összekapcsolása, a beavatkozások stratégiai megalapozása. A területfejlesztési programot a Vas Megyei Közgyűlés 7/2021. (VI. 25.) számú határozatával hagyta jóvá. A jóváhagyott stratégiai dokumentumok birtokában megkezdődhetett Vas Megye Integrált Területi Programjának (ITP) megújítása, amely már a TOP Plusz konkrét pályázati lehetőségeinek keretrendszerét határozza meg.

Az ITP dokumentum a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkársága által kiadott útmutató alapján készült. A dokumentum bemutatja a területfejlesztési program és az ITP egymásra épülését, kapcsolódási pontjait, vizsgálja a megye külső és belső kapcsolatrendszerét, melyek alapján meghatározza a fejlesztési célterületeket és a hozzájuk rendelt forrásfelhasználási módokat, melyek mentén összesen 45,057 milliárd Ft forrás kihelyezésére nyílt lehetőség a megyében (az összeg tartalmazza a Szombathely MJV területén felhasználható forrástömeget is).

A dokumentum rögzíti emellett a projektkiválasztás és a területi kiválasztási kritériumrendszer elveit, amelyek a települések fejlettség szerinti differenciálásán, a területfejlesztési koncepció és program célrendszeréhez történő illeszkedésén, a klímavédelem és a területi kiegyenlítés, valamint a komplex fejlesztések elvein alapulnak. Az ITP tartalmazza a források ellentételezéseként vállalt monitoring mutatókat, valamint a forrásfelhasználás tervezett ütemezését is.

A dokumentumot a megyei közgyűlés általi jóváhagyását követően a Kormány is megtárgyalta, jóváhagyását a 1781/2021. (XI.02.) Korm. határozat rögzíti. Az elfogadást követően megtörtént az első pályázati felhívások közzététele, és 2022 januárjában megkezdődött a támogatási kérelmek benyújtása.

Az ITP első módosítására 2022 áprilisában került sor, melynek során a TOP Plusz Operatív Programot érintő, 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozatban foglalt megyei forráskeretek módosításával összefüggésben a megye forráskerete 45 057 millió Ft-ról 49 328 millió Ft-ra

növekedett. Az ITP dokumentum 2.0 változatát a Vas Megyei Közgyűlés által 2022. április 29-én 22/2022. (IV.29.) számú határozattal elfogadta.

Az Európai Bizottság által 2022. december 22-én a C(2022) 10008 számú határozattal elfogadott TOP Plusz operatív program számos tekintetben módosult az Európai Bizottsághoz benyújtott tervezethez képest, emiatt az integrált területi programok módosítása is szükségessé vált. Vas Vármegye Integrált Területi Programjának (2021-2027) 3.0 változatát a Vas Vármegyei Közgyűlés 2023. március 24-én 14/2023. (III. 24.) számú határozatával, a Kormány az 1196/2023. (V. 15.) Korm. határozatával hagyta jóvá.

A TOP Plusz Monitoring Bizottság által elfogadott kiválasztási kritériumok, továbbá az FVS város indikátorvállalásainak rögzítése érdekében az integrált területi program módosítására 2024 márciusában is sor került. Vas Vármegye Integrált Területi Programjának 4.0 változata rögzíti az FVS város (Szombathely MJV) indikátorvállalásait Szombathely TOP Plusz Városfejlesztési Programterve (TVP) alapján, továbbá tartalmazza a TOP Plusz Monitoring Bizottság (TOP Plusz MB) által elfogadott kiválasztási kritériumokat. Vas Vármegye Integrált Területi Programjának (2021-2027) 4.0 változatát a Vas Vármegyei Közgyűlés 2024. március 1-jén 11/2024. (III. 01.) számú határozatával, a Kormány az 1274/2024. (IX. 12.) Korm. határozatával hagyta jóvá.

A TOP Plusz Monitoring Bizottság és az Irányító Hatóság jóváhagyásával az ITP 5.0 változata prioritási tengelyek közti átcsoportosítást tartalmaz, a TOP_Plusz-2.1.1-21 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése c. felhívás keretében fel nem használt összegek átcsoportosítását összesen 562 152 423 Ft értékben. Vas Vármegye Integrált Területi Programjának (2021-2027) 5.0 változatát a Vas Vármegyei Közgyűlés 2024. december 6-án 66/2024. (XII. 06.) számú határozatával hagyta jóvá.

2024. év végéig 28,39 milliárd Ft támogatásról született döntés, mely a teljes (Szombathely MJV számára felhasználható, elkülönített keretösszeggel együtt számított) forráskeret 57,55 %-os lekötését eredményezi.

A TOP és TOP Plusz vármegyei keretének programmenedzsment feladatai mellett a projektmenedzsment feladatok ellátása is a vármegyei önkormányzatok szerepkörét bővíti, amely a feladattömeget tekintve a Vas Vármegye Önkormányzata területfejlesztési feladatainak leginkább

erőforrás-igényes részét képezte és képezi, mind a 2014-2020-as, mind a 2021-2027-es programozási ciklus tekintetében.

Vas Vármegye Önkormányzata és Hivatala több projektben is aktív koordinatív szerepet vállal, mely esetekben – mint konzorciumi partner – előkészíti és menedzseli a pályázatokat, így hozzájárul ahhoz, hogy a települések (döntően falvak és kisvárosok) sikeresen meg tudják valósítani fejlesztési elképzeléseiket. A projektmenedzsment feladatok ellátása a bérköltségek támogatásán keresztül jelentős mértékben javítja egyúttal az önkormányzati hivatal pénzügyi egyensúlyát is.

A TOP pályázati felhívásaihoz kapcsolódóan a ciklus zárásáig összesen 119 darab nyertes projekt esetében vett részt Vas Vármegye Önkormányzata, illetve annak Hivatala a projektek előkészítésében, menedzsmentjében, illetve megvalósításában. Ezen projektek összköltsége 17,8 milliárd forintot tett ki. Ezen projektek 5 éves fenntartási időszakának jelentéstételi és változáskezelési feladatait is a hivatal munkatársai végzik el.

Vas vármegye stratégiai előkészítő, majd döntéshozatali szerepet vállal az osztrák-magyar és szlovén-magyar határon átnyúló együttműködési programokban, amely programok a közvetlenül megvalósított fejlesztéseken túl önmagukban is növelik a megye közép-európai beágyazottságát, és méltón szolgálgják a történelmi Vas megye területén élő XXI. századi lakók és közösségek korunknak megfelelő megújuló együttműködéseit.

A vármegye a ciklus folyamán összehangolt javaslatokat kíván megfogalmazni olyan Vas vármegye számára életbevágó fejlesztésekre, amelyek a vármegyei önkormányzatok hatókörébe rendelt TOP Plusz keretében nem támogathatóak, így pl. az egyedi, azaz nem agglomerációs szennyvíztisztítási beruházási szükségletek megvalósítására.

Vidékfejlesztés

Vas vármegye peremvidékén az aprófalvak évszázados mezőgazdasági kultúráját is szétmetszette a Vasfüggöny. A vármegye és a Nyugat-Dunántúl városi központjai az elmúlt évtizedekben megerősödtek, gazdasági statisztikáik elfedik, hogy a térségükben megtalálható aprófalvak elöregedési, elvándorlási és foglalkoztatási mutatói Baranya, Borsod és Nógrád egyes területeivel „versenyeznek”. Ugyanakkor az utóbbi évtized fejleményeként az országon belüli mobilitással,

valamint az osztrák munkaerőpiacon való boldogulással magyarázható módon bizonyos határmenti településeken, valamint a megyeszékhelyen érzékelhető egy, a hivatalos statisztikákban nem teljesen megjelenő népességnövekedés is.

Magyarország más térségeiben az elmúlt évek súlyos szükségéből fakadó közfoglalkoztatás és szociális gazdálkodási kezdeményezések jelentősen növelték a közösségi mezőgazdálkodás termelőképességét, míg nálunk a városba vagy Ausztriába áramlás az aprófalvaink agrikultúrájára nézve negatív hatással járt.

A vármegyei önkormányzat célul tűzi ki, a magyar kormány kis- és középbirtokok megerősítését célzó törekvéseivel összhangban, hogy támogatja és felkarolja a helyi mezőgazdálkodási, szociális gazdálkodási, agrárlogisztikai és helyi termék előállítási kezdeményezések megerősítését – településeinkkel együttműködve ennek összekapcsolódását a közétkeztetéssel, a helyi szociális ellátással. A jelenlegi ciklusban több, a Hivatal által megvalósított projekt is ezt célt szolgálja, többek között a Vas Vármegyei Foglalkoztatási és Gazdaságfejlesztési Paktum keretében megvalósuló helyi termékfejlesztési programelem, valamint a szlovén-magyar In2Local projekt is.

Turizmus

A Vas Vármegye Önkormányzata és Hivatala a 2014-2020-as fejlesztési ciklus TOP-1.2.1-15 és TOP-1.2.1-16, a határon átnyúló együttműködési programok forrásaiból a vármegyében működő szakmai szervezetekkel és települési önkormányzatokkal számos turisztikai beruházást, szakmai programot valósított meg. Az előző ciklusban kialakított szakmai kapcsolat és együttműködés, együtt gondolkodás rendkívül jó alapot biztosít a soron következő fejlesztési ciklus további szakmai sikereihez. A tervezés, a megvalósítás, a működtetés jól előkészített és összehangolt munka eredményeként segíti Vas vármegye önkormányzatainak, turisztikai szolgáltatóinak, vállalkozásainak és az idegenforgalomból élő, turizmusban dolgozó emberek családjainak boldogulását.

Az együttműködés erősíti a magas szintű szakmai munkát az ágazatban, mely célja Vas vármegye, mint márka létrehozásának előkészítése, pályázati forrásból való megvalósítása. A Vas Megyei Turizmus Szövetséggel létrejött szoros kapcsolat, közös munka eredményeként, a 2014-2020-ban megvalósított közös projektek, akciók, a területi szinten mintaprojektként

megvalósított fejlesztések és közösségépítő folyamatok, mind hozzájárulnak az egységes megjelenés, arculat kialakításához. Az egység, a közös gondolkodás, a közös cél a minőséget garantálhatja. A közös sikerek erősítik a vármegyei szintű, a „Vas vármegyében” való gondolkodást. Vas vármegye turizmusának fenntartható fejlesztése, fenntartható projektek, beruházások generálása, a szakmai együttműködés a cél egymás erősségeinek fel- és elismerésével.

Vas Vármegye Önkormányzata konzorciumvezetőként négy támogatási kérelmet nyújtott be 2024-ben a TOP_Plus-6.1.4-23 számú, Aktív turizmus fejlesztése tárgyú felhívás keretében, melyek támogató döntésben részesültek. Ezeknek köszönhetően a vármegye kiemelt turisztikai desztinációiban jelentős fejlesztések történhetnek a következő időszakban, így egyet léphet előre a Rába vízi turizmusa, Sárvár, Kőszeg, Csepreg és a Kőszeghegyalja térsége pedig egy összehangolt beavatkozás részeként épülhet tovább.

A projektek céljai Vas vármegye területén olyan országos jelentőségű kerékpáros, illetve vízi turisztikai útvonalak fejlesztése, amelyek lehetőséget biztosítanak a fejlesztendő térségek turisztikai kínálatának bővítésére, természeti adottságainak szélesebb körben történő megismerésére, annak aktív turisztikai élményként való bemutatására.

Fontos az ágazat számára a több lábon állás kérdése, a rendkívüli helyzetek, események kapcsán kialakuló inaktív időszakok élhetővé tétele önkormányzati és vállalkozási szempontból is. A vármegyei önkormányzat célul tűzte ki a források minél nagyobb arányú felhasználását, kiaknázását, a szakmai párbeszédet Vas vármegye fenntartható turizmusának humán- és infrastrukturális feltételeinek fejlesztése érdekében, továbbá a vármegyei turisztikai értékek országos szinten történő megismertetését és a turizmus szezonális ingadozásainak csökkentését.

Területrendezés-térszerkezet

A hatályos megyei területrendezési terv alkalmazása kapcsán továbbra is szoros együttműködés szükséges a szomszédos megyékkel, a megyei jogú várossal, az állami főépítéssel, illetve a településekkel és a szomszédos országok hatóságaival is.

A vármegyei önkormányzat területrendezési feladatait a vármegyei főépítész látta el 2024. szeptember 30-ig. Jogszabályi változások következtében a vármegyei főépítési feladatkör

megszüntetésre került, azonban a területrendezési feladatok ellátása a területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény alapján továbbra is a vármegyei önkormányzat feladatát képezi.

A magyar építészetéről szóló 2023. évi C. törvény alapján 2024. október elsejétől a vármegyei önkormányzat térségi főmérnököt köteles biztosítani, aki ezen feladatkörében koordinálja az illetékességi területén az önkormányzatokat érintő közlekedési- és közműfejlesztések megvalósítását, felügyeli az illetékességi területén a sajátos építmények – ide nem értve a honvédelmi és katonai, valamint nemzetbiztonsági célú és rendeltetésű építményeket – önkormányzati fenntartását, és segíti a települési önkormányzatokat településüzemeltetési feladataik ellátásában.

A korábbi vármegyei főépítész munkáját térségi főmérnökként folytatta 2024 októberétől, ellátva emellett a korábban vármegyei főépítészként feladatát képező területrendezési tevékenységet is.

Közlekedés

Közúti közlekedés:

Az Építési és Közlekedési Minisztérium előkészítés alatt, Vas vármegyét érintő tervezett fejlesztései:

Projekt	Tervezett fejlesztés	Hossz (m)	Érintett települések
M86 autópút Körmen (M80) - Szombathely-Zanat kelet (M86) közötti szakasz előkészítése	Új nyomvonal (2x2 sáv)	24 580	Balogunyom, Egyházsrádóc, Kisunyom, Körmen, Nemesböd, Rádóckölked, Sorkikápolna, Sorokpolány, Szombathely, Táplánszentkereszt, Vép
87-89. számú főút, Szombathely elkerülő szakasz, valamint M87 gyorsforgalmi út Szombathely és Kőszeg közötti szakasz, valamint a 87. számú főút, Kőszeg (M87 gyorsforgalmi út) és Kőszeg, országhatár közötti szakasz megvalósítása (előkészítés)	Új nyomvonal (2x1 sáv) Új nyomvonal (2x2 sáv)	8 110 16 930	Gencsapáti, Gyöngyösfalu, Kőszeg, Kőszegpaty, Lukács háza, Nemescsó, Söpte, Szombathely

Bük település és M87 autót út közötti úthálózat fejlesztése	Új nyomvonal (2x1 sáv)	15 000	Bük, Csepreg, Horvátzsidány, Kőszeg, Kőszegpaty, Lukácsháza, Nemescsó, Tömörd
Sárvár iparterületet elkerülő út fejlesztése	Új nyomvonal (2x1 sáv)	1 600	Sárvár
8624 sz. Tormásliget elkerülő út	Új nyomvonal (2x1 sáv)	2 250	Tormásliget

Az elmúlt években több helyen került sor beavatkozásokra az alsóbbrendű úthálózaton is. A TOP keretében a Magyar Közút Nonprofit Zrt. által megvalósított, 4-5 számjegyű utak felújítása növelte a közlekedési infrastruktúra színvonalát, melynek során 14,21 km közút fejlesztése történt meg. A TOP Plusz keretében további alsóbbrendű utak és számos önkormányzati tulajdonban lévő belterületi út újulhat meg. Az önkormányzat fontosnak tartja, hogy a járásszékhelyek közlekedési elérhetősége javulni tudjon a ciklusban, ennek érdekében a teljes közlekedési hálózat áttekintése indokolt, a mellékút-hálózat minőségét érintő jelentős fejlesztési igények ismeretében a beavatkozásoknak elsősorban a leginkább balesetveszélyes, illetve relatív nagy forgalmú szakaszokra kell koncentrálnia.

Vasúti közlekedés:

Az elmúlt években a GYSEV Zrt. által jelentős fejlesztések történtek Vas vármegyében, mellyel nagymértékben javult a vármegye vasúti közlekedése és a szolgáltatás színvonala. A GYSEV Zrt. jelenleg tervezett fejlesztései között szerepel a Szombathely – Kőszeg vasútvonal villamosítása 17,5 kilométer hosszban.

Kerékpáros közlekedés:

A vármegyei önkormányzat a TOP keretében fontos célként tűzte ki a hivatásforgalmi és turisztikai célú kerékpárutak további fejlesztését, kiemelten a megyeszékhely agglomerációjában, illetve a középvárosok környezetében. A 2014-2020 közötti ciklusban megépített, közel 20 kilométer kerékpárforgalmi beruházás mellett további fejlesztésekre van szükség, elsősorban a leginkább forgalmas főutak mentén. A kerékpáros infrastruktúra bővítésének elősegítése érdekében az Önkormányzat elkészítette Vas Megye Kerékpárforgalmi Főhálózati Tervét, mely hozzájárul a

jövőben az integrált szemlélet megvalósításához a kerékpárforgalmi beruházások területén is, továbbá tartalmazza a vármegyei önkormányzat rövid-, közép- és hosszútávú fejlesztési terveit. A 2014-2020-as ciklusban számos fejlesztés kiviteli tervdokumentációja elkészült, melyek megépítése kiemelt vármegyei cél a jelenleg futó uniós finanszírozási ciklusban.

Környezet- és klímavédelem

A vármegyei önkormányzat elkötelezett a fenntartható fejlődés tekintetében, ösztönözni próbálja a környezeti nevelést, környezettudatos szemléletmód népszerűsítését. Támogatja a körkörös gazdálkodás, azaz a hulladékok mennyiségének visszaszorítására tett erőfeszítések, a természeti értékek védelme, az üvegházhatású gázok kibocsátásának mérséklése és az ökológiai lábnyom csökkentése terén végzett megoldások, technológiai újítások mellett, azokat kapcsolatrendszerén keresztül a lehető legszélesebb körben próbálja terjeszteni. A TOP és a TOP Plusz keretében jelentős beruházások indultak az önkormányzati tulajdonban lévő közintézmények energetikai rekonstrukciója céljából, azonban a klímavédelmi célok teljesítése érdekében további középületek fejlesztése, illetve megújuló energiahasznosítást célzó beruházások megvalósítása (gyógyfürdőkhoz energetikai fejlesztések, illetve naperőművek létesítése) indokolt.

A klímavédelmi célkitűzések, illetve a klímaváltozás hatásainak kezelésére, az azokra történő felkészülést célzó törekvések mellett Vas vármegye számára kiemelt környezetvédelmi cél a szennyvízkezelés szempontjából még el nem látott települések szennyvízkezelésének megoldása, akár – amennyiben gazdaságosan megoldható – a meglévő szennyvízelvezetési agglomerációkhoz történő csatlakozás, akár alternatív megoldások útján.

Az elmúlt és a jelenlegi fejlesztési ciklusban is több olyan fejlesztés valósult és valósul meg, amely a környezet- és klímavédelmi célokat szolgál.

II.

Civil és nemzetiségi ügyek, nemzetközi kapcsolatok

A vármegyei önkormányzat a gazdasági, civil és államigazgatási szervekkel, valamint a települési önkormányzatokkal kialakított kapcsolatai révén szószólója tud lenni több olyan kezdeményezésnek, amelyeknek hosszú távon pozitív hatása lehet a vármegye lakosságára, intézményrendszerére, élővilágára, gazdaságára. Konnektivitás és hozzáférhetőség mentén képzeljük el a vármegyei lakosságnak a lehető legmagasabb színvonalú közszolgáltatásokhoz való lehető leggyorsabb és legegyszerűbb hozzáférhetőségét. Az alkalmazkodóképesség a gazdasági rendszerek és a klíma változása miatt lényeges, itt a fókusz a rövidebb és biztonságosabb ellátási láncokra és az árvíz-és tűzvédelemre irányulhat, mindez az ellenálló képesség formájában valósulhat meg. A magas hozzáadott érték előállítása pedig nem csak a kutatás-fejlesztés terén, hanem a természeti értékek megfelelő kezelése és a kulturális rendezvények időtállóságán keresztül a jellegzetesen „vasi” és nemzetiségi hagyományok élővé tételével jöhet létre.

A közgyűlés elé kerülő előterjesztések és a vármegyei területfejlesztési koncepció és stratégia megvalósítása során is találkozunk az önkormányzat a fenti kihívásokkal és lehetőségekkel, figyelmét ezért a nagyvilágban és a vármegyében tapasztalható változásokon tartva accelerátor szerepet tud játszani a fenti célok hatékony kommunikációjában és az érintett felek összekapcsolásában. A vármegyei identitást erősítő kezdeményezések és a partnereinkkel kialakított és kialakítandó kapcsolatok mind támogatják a társadalmi szerepvállalás terén történő még hangsúlyosabb előrelépés lehetőségét.

Vármegyei identitást erősítő kezdeményezések

Civil kapcsolatok

A vármegyei önkormányzat mindent megtesz annak érdekében, hogy a megyei összetartozás tudatát erősítse a megyében élőkben. Ennek egyik fontos eleme az a hagyomány, hogy rendkívül jó kapcsolatot ápol a Vas vármegyében tevékenykedő civil szervezetekkel, ez a cél elsősorban a közgyűlés Civil és Nemzetiségi Bizottságán keresztül valósul meg. Az önkormányzat azon túl, hogy segíti a civil kezdeményezések megvalósítását, egyben a vármegyei önkormányzat

viszonyrendszerét is erősíti a kistelepülések irányába, továbbá szerepet játszhat az Önkormányzatról kialakult pozitív kép elmélyítésében.

Vármegyei Értéktár

Az Önkormányzat 2013 óta működteti a Vas Vármegyei Értéktárat, a vármegyei értéktár bizottság szakmai támogatásával.

A jelenleg 138 vármegyei értéket tartalmazó vármegyei értéktár szigorú kritériumrendszer alapján foglalhat magába új értéket, annak a vármegyei identitáshoz nélkülözhetetlennek kell lennie. A felterjesztésre váró értékek listáját még lehet bővíteni, a javaslattevők ösztönzése kiemelt feladat.

Az értéktárat üzemeltető értéktár bizottság az elmúlt években olyan szakmai nívót képviselt, amely jó például szolgált Muravidéken, Hargita megyében és a megyei településeken is. A megyei önkormányzat népszerűsítő tevékenysége révén sorban jönnek létre a helyi értéktár bizottságok, ezen a téren a munkát folytatni kell a teljes lefedettség eléréséig.

Kapcsolat a nemzetiségekkel

Az Önkormányzat a korábbi időszaknak megfelelően továbbra is az érdemi partnerkapcsolatok kialakítására, fenntartására törekszik a területén élő nemzetiségek szervezeteivel, valamint a történelmi Vas vármegye határokon kívül került magyar közösségeinek szervezeteivel.

Fontosnak tartjuk, hogy a határokon kívüli magyarság, illetve a mai Vas megyében élő nemzetiségek közösségei meg tudjanak maradni. Kulturális hagyományaik, örökségük kerüljenek be a települési, illetve megyei értéktárakba. Indokolt, hogy a nemzetiségi közösségek részéről érkező igény esetén a megyei kulturális örökségük nemzetiségenként történő összeállítására lehetőséget biztosítsunk.

Fontosnak tartjuk, hogy a hazai és uniós források megnyílását annak érdekében, hogy a megye roma közösségének életfeltételein javítani lehessen, integrációjuk hatékonyabban valósuljon meg. Az egyházi szervezeteket célszerű megkeresni a romákat segítő együttműködés kialakítása érdekében. Különösen fontos a roma gyerekek tanulási lehetőségeinek javítása, a sajátos igényekhez igazodó tanodai rendszer Vas megyei felkarolása.

Tevékenyen segíteni kell a nemzetiségek anyaországi kapcsolatainak ápolását. Ennek érdekében a Hivatal figyeli a pályázati lehetőségeket, azokon való részvételben közreműködik. A kulturális sokszínűség megőrzése közös ügyünk, így az asszimiláció megakadályozása érdekében rendezvényeik, közösségeik támogatása kiemelt fontosságú. Az illetékes önkormányzati bizottságnak folyamatosan kapcsolatot kell tartania az érintett közösségek szervezeteivel, vezetőikkel egyeztetve felmérni igényeiket, amelyek megvalósításához szükséges források megteremtésében aktívan segíteni kell.

Amellett, hogy a Hivatal ellátja a horvát, a német és a roma területi önkormányzatokkal a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvénynek megfelelően kötött együttműködési megállapodások alapján a rá háruló feladatokat, a szlovén közösséggel is élénkíteni szükséges a kapcsolatokat.

Nemzetközi kapcsolatok és projektek

Az Önkormányzat az elkövetkező időszakban is a korábban megkötött két- és többoldalú együttműködési megállapodásokban foglalt kötelezettségek teljesítése révén törekszik a sikeres együttműködések fenntartására, a partnerségek újabb területekre való kiterjesztésére. Különös hangsúllyal szerepelnek a testvérmegyei kapcsolatok, valamint a határon átnyúló és transznacionális programokban megvalósítható projektek.

Ezen túlmenően célunk a nyugat-európai országokkal való együttműködés erősítése, melynek fő területe a gazdasági együttműködések élénkítése. Mindehhez meg kell találnunk azokat a hazai és külföldi partnereket, akikkel szoros együttműködési hálózatban, a rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségek hasznosítása mellett elérhetjük kitűzött céljainkat. A kapcsolatok építése során fő cél, hogy a diplomáciai kapcsolatok mellett bővítsük és erősítsük a szakmai együttműködések körét, amelyek reményeink szerint hozzájárulnak a megye gazdasági, társadalmi, szociális és kulturális növekedéséhez.

Célunk továbbá a korábbi években kötött testvérmegyei kapcsolatok újjászervezése, tartalommal való megtöltése.

A Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösséggel ápolott együttműködés tekintetében továbbra is évente kötünk együttműködési szerződést.

Neckar-Odenwald járással való együttműködésünk továbbra is az egyik legszorosabb, az együttműködés széles körű, felöleli a turizmus, a sport, a gasztronómia területét. Ennek fenntartása továbbra is fontos feladatunk.

Hunyad megyével a gazdaság, a kultúra és a turizmus területén bírnak potenciállal, melyek gyakorlati megvalósításához nagyban hozzájárul, hogy az együttműködés szilárd alapokkal bír.

Hargita megyével 2017 óta fennálló kapcsolatunk folyamatosan erősödik, különösen a turizmus, valamint a megyei és helyi értékek területén szoros az együttműködés. Célunk ezen közös gondolkodás fenntartása, erősítése, és kiterjesztése a gazdaság területére is.

Burgenland tartománnyal az új tartományi vezetés hivatalba lépésével újra felerősödtek a kapcsolatok, melyeket erősít, hogy számos határon átnyúló projektben veszünk részt. A jövőbeni együttműködési lehetőségek még csak körvonalazódnak, fontos feladat ezek kidolgozása és ápolása.

A Guangxi tartománnyal kötött testvérmegyei kapcsolat is élő, széleskörű. Feladatunk a kapcsolatok fenntartása, az együttműködési lehetőségek kiaknázása főleg a turizmus és a gazdaságélénkítés területén.

Legújabb testvérmegyénkkel, a georgiai (grúziai) Imereti Régióval még kezdetlegesek a kapcsolatok, itt azok erősítésére kell koncentrálnunk, különös tekintettel a gazdasági, kulturális és turisztikai együttműködés fejlesztéséhez rendelkezésre álló EU-források felhasználásához szükséges kedvező feltételek megteremtésére, valamint Imereti Régió és Vas megye lakossága, gazdasági és társadalmi szervezetei közötti együttműködés fejlesztésére.

A Hivatal számára a nemzetközi projektek kapcsán a fő hangsúly a projektgenerálás, a minőségi megvalósítás, a projekttemához illeszkedő szakértői hálózat kiépítése és az új partnerszervezetekkel való szakmai együttműködés, érintve az Európai Unió által társfinanszírozott Programokat, valamint a következő tervezési időszak határon átnyúló programok dokumentumainak kialakításában történő aktív részvétel, folyamatos kapcsolattartás az ebben érintett szervezetekkel.

A Hivatal, kiterjesztve a határ menti együttműködési programokban szerzett több éves tapasztalatát, új interregionális és transznacionális programokban kíván pályázni, felhasználva az eddig megszerzett szakmai és partnerségi kapcsolatokat.

Ami a tematikus szakmai területeket érinti a Hivatal vonatkozásában: társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés; digitális kompetenciafejlesztés; esélyegyenlőség, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés; terület- és településfejlesztés; megújuló energia-felhasználás támogatása és környezetvédelem; szemléletformálás, nyilvánosság széleskörű tájékoztatása a feladatunk.

A projektek szakmai végrehajtása során a Hivatal továbbra is törekszik hatékony és eredményes hazai, határ menti és transznacionális szakmai utak, tanulmányutak, workshop rendezvények, kerekasztal beszélgetések, képzések megszervezésére és lebonyolítására, biztosítva ezzel a megjelölt célkitűzések elérését.

A következő időszakban hangsúlyos feladat lesz – az eddigiekben is ellátott minőségi munkavégzésen felül - a következő, 2028-2034-es tervezési időszakra történő felkészülés, az új programdokumentumoknak megfelelő minőségi projektek generálása, igazodva a Vas megyei sajátosságokhoz, a megyei fejlesztési koncepciókhoz (pl.: Vas Vármegye Integrált Területi Programja), illetve a TOP Plusz egyes prioritásaihoz.

Rendészeti ügyek

Vas megye továbbra is az ország egyik legbiztonságosabb megyéje. Annak érdekében, hogy ezt meg tudjuk őrizni, a vármegyei önkormányzat rendészeti szakbizottsági és civil kapcsolatain keresztül különböző programokkal igyekszik a rendvédelmi szervek munkáját és a megye településeit támogatni.

III.

Pénzügyi és gazdasági kérdések

Magyarország Alaptörvényének 38. cikkelye rögzíti, hogy a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon alapvető rendeltetése a közfeladat ellátásának biztosítása. Az Önkormányzat vagyona a nemzeti vagyon része. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja. A törzsvagyon körébe tartozik a Vármegyeháza épületének az önkormányzat tulajdonát megillető része, amely a megyei közgyűlés és a Hivatal elhelyezésére szolgáló egyes irodák, helyiségek képezik.

A Mötv. 109. § (6) bekezdése előírja az önkormányzatok számára, hogy legalább a vagyoni eszközök elszámolt értékcsökkenésének megfelelő mértékben kell gondoskodni a vagyon felújításáról, pótlólagos beruházásról. Ennek megfelelően a pénzügyi lehetőségek függvényében, de legalább az elszámolt értékcsökkenés mértékéig szükséges a mindenkor költségvetési rendeletben beruházási fedezetet képezni.

A megyei önkormányzatok finanszírozása feladatalapú támogatás formájában valósul meg. A feladat finanszírozás bevezetésének a célja, hogy az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátásához szükséges működési forrás rendelkezésre álljon, működési hiány ne léphessen fel. Feladatfinanszírozás során az állam által meghatározott működési kiadási szükséglet, valamint az önkormányzat működési bevételi lehetőségeinek figyelembe vételével kerül meghatározásra az egyes önkormányzatok költségvetési támogatása. A feladat alapú finanszírozás szigorúan megköveteli a takarékos gazdálkodást, a jogszabályon alapuló, elvárható saját bevételt és a tényleges saját bevételt.

Az államháztartási törvény lényegében kizárja a működési hitel felvételét, megakadályozandó a megyei önkormányzatok eladósodását. A költségvetési gazdálkodás fegyelmezettségét garantálja többek közt az is, hogy a megyei önkormányzat fizetési számláját az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a Magyar Államkincstár köteles vezetni. Ez a gazdálkodás szempontjából meghatározza, hogy a megyei önkormányzat hitelfelvételre nem jogosult, a fizetési számlákon rendelkezésre álló pénzeszközök után kamatbevételt nem tud érvényesíteni. A költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető. Az Alaptörvényben rögzítetteknek megfelelően a helyi önkormányzat adósságot keletkeztető kötelezettségvállalást kizárólag a

Kormány engedélyével tehet. A kötelezettségvállalás mértéke éves szinten nem haladhatja meg az önkormányzat saját bevételeinek 50%-át.

A gazdasági program végrehajtásának alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartás rendszerétől, annak egyik alrendszerét jelenti. A megyei önkormányzat tekintetében elmondható, hogy bevételeit döntően az éves központi költségvetési támogatás határozza meg. A költségvetési támogatás mellett az önkormányzatunknak törekednie kell saját bevételek megteremtésére is. Az állami támogatáson kívül reálisan és kizárólagosan csak az európai uniós csatornákból származó, hazai és nemzetközi pályázatokból megszerezhető forrásokkal lehet számolni. Az önkormányzatnál kialakított pályázatfigyelő, pályázatkezelő rendszert tovább kell fejleszteni, hatékonyan működtetni. A likviditási problémák kezelése érdekében a pályázati támogatások esetében prioritásként kell kezelni a támogatások megelőlegezésének kihasználását.

A költségvetésben biztosítani szükséges a megyei nemzeti önkormányzatokkal kapcsolatos kötelező feladatok ellátását (irodai elhelyezés, adminisztráció biztosítása, pénzügyi feladatok ellátása) is, továbbá meg kell felelni az elvárásnak, hogy az állami támogatáson túlmenően a megyei önkormányzat is biztosítson részükre pénzügyi támogatást.

Önként vállalt feladatokat az önkormányzat kizárólag saját bevételei terhére láthat el. A kötelező és önként vállalt feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a költségvetési rendeletnek elkülönítetten kell tartalmaznia. Önkormányzatunk jelenleg csak szűk keretekkel rendelkezik az önként vállalt feladatok ellátására, és ez a keret várhatóan a jövőben sem fog emelkedni. Elengedhetetlen, hogy a korábbi években vállalt önkéntes feladataink köre minden költségvetési évben felülvizsgálatra kerüljön, s csak a lehetőségek mértékéig vállaljon ilyen feladatokra kötelezettséget az önkormányzat.

A vármegyei önkormányzat az elmúlt évtizedektől kezdődően kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. A bilaterális kapcsolatokon túl tagja több nemzetközi szervezetnek, amelyekben jelentős összegű az éves tagdíj. Nemzetközi kapcsolatainkat nem célszerű megszüntetni, miután több településünk kapcsolódik valamilyen módon az ezek keretében bonyolódó különféle programokhoz. E feladatok fedezetének megteremtése szintén fontos megyei érdek kell, hogy legyen.

A gazdálkodásban továbbra is biztosítani kell az államháztartási és számviteli alapelveket, ezért a Vas Megyei Önkormányzat elkötelezett az alábbi elvek szerinti költségvetési működésben:

- pénzügyi egyensúly megtartása,
- működőképesség biztosítása,
- a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény szerinti kötelező juttatások biztosítása,
- a közpénzek hatékony és ellenőrizhető felhasználása,
- a tervezés és beszámolás teljes körűsége és nyilvánossága,
- kizárólagos prioritás a kötelező feladatok ellátásának maradéktalan ellátása,
- elvárás a hatékony, a lehető legolcsóbb, takarékos működés biztosítása,
- az önként vállalt feladatokat a pénzügyi lehetőségekkel összhangba kell hozni, illetve döntően pályázatok útján elnyerhető pénzeszközökből kell és lehet finanszírozni,
- a pénzfelhasználása során alapvető követelmény a pénzügyi fegyelem a tervezéstől a végrehajtásig,
- a nem tervezett pénzügyi kiadások csak akkor legyenek teljesítve, ha a szükséges, elkerülhetetlen kiadás fedezete más előirányzatokon elért, elérhető megtakarításokból biztosítható,
- a Hivatal pályázati tevékenységét célzottan a társadalmi-gazdasági programhoz kapcsolódó célokra kell szervezni oly módon, hogy előnyben kell részesíteni az önerőt nem igénylő pályázatokat.
- az elszámolások során követelmény, hogy a pályázatok megvalósításában közreműködő köztisztviselők bére, működési költsége a pályázatban költségként elszámolhatóak legyenek,
- a Hivatal működése során továbbra is biztosítani kell a hatékony költséggazdálkodást.

Az Önkormányzatnál feladat-ellátási szerződés keretében látja el belső ellenőr a belső ellenőrzési feladatokat a 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet, a Belső Ellenőrzési Kézikönyv és az éves belső ellenőrzési terv alapján. Az ellenőrzésnek elemezni, vizsgálni kell a rendelkezésre álló erőforrásokkal való gazdálkodást, a vagyon megóvását és gyarapítását, az elszámolások megfelelőségét, a beszámolók valódiságát, elemezni, vizsgálni és értékelni a belső kontrollrendszerek kiépítésének, működésének jogszabályoknak és szabályzatoknak való megfelelését, valamint működésének gazdaságosságát, hatékonyságát és eredményességét.

Szombathely, 2025. május 5.